

////////////////////////////////////
**Voorzieningen voor personen met een handicap
ambulante en residentiële sector**

Financiële inspectieronde 2014-2015
////////////////////////////////////

18 oktober 2016

Inhoud

Managementsamenvatting	3
1 Situering.....	5
2 Groepsindeling	5
2.1 Besluiten inspectieverslagen	5
2.2 Analyse jaarrekeningen	6
3 Besluiten financiële rapportering	7
4 Financiële gezondheid beheersinstanties	10
4.1 Besluiten financiële gezondheid	10
4.2 Financiële analyse.....	11
4.2.1 Balans.....	11
4.2.2 Resultatenrekening.....	14
4.3 Ratio's	17
4.3.1 Liquiditeit	17
4.3.2 Solvabiliteit	18
4.3.3 Cashflow	18
4.3.4 Andere ratio's	19
5 Sectorspecifieke inspectievaststellingen	20
5.1 Gelieerde entiteiten.....	20
5.2 Financiering infrastructuur	21
6 Samenvatting	22
6.1 Besluiten financiële rapportering	22
6.2 Financiële gezondheid	23
6.3 Sectorspecifieke inspectievaststellingen	24

Managementsamenvatting

In 2014 en 2015 was er een eerste financiële inspectieronde over de boekjaren 2013, 2012 en 2011 bij alle 246 beheersinstanties van ambulante en residentiële voorzieningen voor personen met een handicap. Deze nota is een referentiepunt vóór de start van de zorgvernieuwing en de daaraan gekoppelde persoonsvolgende financiering in de gehandicaptenzorg. In de analyse worden de beheersinstanties ingedeeld in 3 groepen: uitsluitend ambulante, uitsluitend residentiële en gemengde.

Inzake de financiële gezondheid en het oordeel over de jaarrekening zijn er geen fundamentele verschillen tussen de totale groep en de 3 groepen afzonderlijk. 92% van de 246 beheersinstanties heeft geen financiële moeilijkheden. 68% van de jaarrekeningen kan als behoorlijk uitgangspunt aangenomen worden bij de verdere dossierbehandeling binnen de Vlaamse overheid.

Maar bij 30% is het besluit over de jaarrekening 'met de nodige omzichtigheid' of 'niet kan gebruiken'. De redenen hiervoor zijn voornamelijk boekhoudkundig van aard maar hebben soms ook betrekking op niet-reële of niet-doelmatige kosten. Deze vaststellingen kunnen de reservebepaling, de balansverhoudingen en de financiële ratio's beïnvloeden.

De inspecteurs oordeelden bij 13% dat het besluit van de Vlaamse Regering van 13 januari 2006 niet nageleefd wordt, onder andere omwille van het rekeningstelsel en foutieve rubricering. Hierbij stellen we vast dat de ambulante groep oververtegenwoordigd is. Dit hangt hoogstwaarschijnlijk samen met de beperktere schaalgrootte van deze beheersinstanties. Het voeren van de boekhouding is vaak een beperkt deel van de functie-inhoud van medewerkers waardoor zij vaak minder vertrouwd zijn met de wettelijke vereisten.

Tijdens 9 inspecties kon, meestal omwille van ontbrekende bewijsstukken, niet aangetoond worden dat alle overheidsmiddelen besteed werden conform het doelmatigheidsprincipe. Daarnaast waren er tijdens 4 inspecties ernstige aanwijzingen dat niet alle overheidsmiddelen besteed werden conform het doelmatigheidsprincipe omdat er aan gelieerde entiteiten goedgeunstige voordelen verleend werden die niet binnen het gesubsidieerd doel konden gekaderd worden.

Voor de analyse van de jaarrekeningen werd er een selectie gemaakt uit de 246 beheersinstanties om de representativiteit voor de sector te verhogen. Zo werden beheersinstanties met aanzienlijke nevenactiviteiten bijvoorbeeld niet weerhouden, omdat de resultaten van deze nevenactiviteiten ook in de jaarrekeningen zijn opgenomen. Uit de jaarrekeningenanalyse van de 156 beheersinstanties, representatief voor de sector van personen met een handicap, bleek dat de schaalgrootte van de beheersinstanties met zuiver ambulante dienstverlening het kleinst is en het grootst bij beheersinstanties die zowel over ambulante als residentiële dienstverlening beschikken. De bezittingen van de ambulante en gemengde groep groeien sterker dan bij de residentiële groep. De aard en de samenstelling van de activa en passiva en van de bedrijfsopbrengsten en -kosten zijn voor de residentiële en gemengde groep gelijkaardig. Door de sterk verschillende werking investeert de ambulante groep minder in materieel vaste activa, maar over de 3 jaren heen nemen deze materieel vaste activa meer toe dan bij de 2 andere groepen. De ambulante groep heeft in verhouding meer korte termijn vorderingen en schulden omdat bij sommige beheersinstanties de subsidiesaldi ten onrechte op de balans geboekt blijven en omdat vorderingen met betrekking tot VIPA-dossiers lager of afwezig zijn. Er zijn verhoudingsgewijs wel meer geldbeleggingen en liquide middelen bij de ambulante groep. Tijdens 39 inspecties werd vastgesteld dat er belegd wordt in producten zonder kapitaalgarantie vastgesteld. Het eigen vermogen verminderd met de kapitaalsubsidies is bij de 3 groepen gelijkaardig. Bij de ambulante groep zijn verhoudingsgewijs de omzet en de personeelskosten hoger. De rubriek 'Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies' is bij de ambulante groep kleiner dan de personeelskosten, bij de 2 andere groepen zijn deze 2 rubrieken van dezelfde grootte. Op groepsniveau is er steeds een beperkte totale winst. De winstmarge is

het grootst bij de ambulante groep, maar enkel bij de gemengde groep is de totale winst toegenomen in 2013. Omdat bij sommige beheersinstanties de voorzieningen voor risico's en kosten of een deel ervan als bestemde fondsen moeten beschouwd worden, zijn het eigen vermogen en het resultaat van het boekjaar ondergewaardeerd.

Voor de 3 groepen zijn de liquiditeits-, solvabiliteits- en rentabiliteitsratio's goed en geven deze over de 3 boekjaren heen een stabiele financiële situatie weer. Er zijn geen opvallende verschillen tussen de 3 groepen. Alleen heeft de ambulante groep in verhouding tot het eigen vermogen, verminderd met de kapitaalsubsidies, opmerkelijk meer financiële middelen omdat de 2 andere groepen meer investeren in materieel vaste activa. Deze financiële middelen zijn aanzienlijk toegenomen bij alle groepen. Bij 39 van de 246 beheersinstanties werden er beleggingen zonder kapitaalgarantie vastgesteld.

110 van de 246 VAPH-beheersinstanties zijn op één of andere manier gelieerd aan andere rechtspersonen. Financiële stromen tussen de verschillende rechtspersonen dragen bij tot een ondoorzichtige financiële structuur. Tijdens 17 inspecties bleek dat het doel van deze verbonden entiteiten fondsenwerving of het ontvangen van giften en legaten is. Uitzonderlijk kennen de VAPH-beheersinstanties aan deze rechtspersonen goedgunstige voordelen toe.

De hybride financiering van gebouwen die een aantal beheersinstanties hanteren, gebeurt gedeeltelijk met privékapitaal van bewoners of familieleden. De manier waarop dit gebeurt, houdt risico's in zowel voor de Vlaamse overheid – terughuur van met subsidies verworven gebouwen – als voor de gebruiker – ongelijke toegang tot zorg wanneer (morele) druk ontstaat om mee in het project te stappen. De rechten en plichten van de zorgvrager/aandeelhouder lopen echter sterk uiteen in de onderzochte constructies.

1 SITUERING

In 2014 en 2015¹ was er een eerste financiële inspectieronde bij alle² 246 beheersinstanties van ambulante en residentiële voorzieningen voor personen met een handicap. Deze voorzieningen worden uitgebaat door 233 verenigingen zonder winstoogmerk, 1 private stichting en 12 beheersinstanties van openbare aard (lokale en regionale besturen of daarmee gelieerde entiteiten).

Tijdens deze financiële inspectie beoordeelt de inspecteur of de beheersinstantie financieel gezond is met het oog op continuïteit van de dienstverlening. Tevens doet de inspecteur een inschatting over het hanteren van de jaarrekening om de aanwending van de subsidies na te gaan. Hierbij wordt aangestipt dat Zorginspectie niet dezelfde of evenwaardige controlewerkzaamheden uitvoert als een bedrijfsrevisor. De commissaris oordeelt over het getrouw beeld van de jaarrekening. De financieel inspecteur van Zorginspectie oordeelt of de subsidiërende entiteit op basis van de jaarrekening de subsidies correct kan berekenen en voldoende inzicht kan hebben waaraan deze subsidies besteed werden.

De inspectieronde betrof de boekjaren 2013, 2012 en 2011¹. In 2012 werden de eerste VAPH-voorzieningen omgevormd tot een multifunctioneel centrum. Deze nota is een referentiepunt vóór de start van deze zorgvernieuwing en de daaraan gekoppelde persoonsvolgende financiering in de gehandicaptenzorg.

2 GROEPSINDELING

2.1 BESLUITEN INSPECTIEVERSLAGEN

De sector Zorg bestaat uit 2 takken: de ambulante sector en de residentiële sector.

De ambulante voorzieningen omvatten verschillende woonvormen (begeleid, beschermd, geïntegreerd en zelfstandig), thuisbegeleiding, diensten ondersteuningsplan en diensten inclusieve ondersteuning.

De residentiële sector bestaat uit internaten, semi-internaten, observatiecentra, tehuizen werkenden en niet-werkenden, nursing, tehuizen kortverblijf en dagcentra.

1 beheersinstantie kan uitsluitend actief zijn in de ambulante of residentiële sector met 1 of meer voorzieningen, maar kan ook werkzaam zijn in de beide sectoren.

Om de eventuele invloed van de specifieke financiering van de diverse zorgvormen beter in kaart te brengen, worden de besluiten van de 246 inspectieverslagen ingedeeld in 3 groepen: uitsluitend ambulante, uitsluitend residentiële en gemengd. De groepsindeling is gebaseerd op de activiteit(en) die de beheersinstantie in oktober 2014 had. In de delen 3 en 4.1 worden de besluiten van deze inspectieverslagen toegelicht.

groep	aantal	%
AMBULANT	46	19%
RESIDENTIEEL	101	41%
GEMENGD	99	40%
TOTAAL	246	100%

¹ 3 vzw's die ook een algemeen ziekenhuis beheren, werden pas in 2016 geïnspecteerd. Deze 3 inspecties hadden hierdoor betrekking op de boekjaren 2014, 2013 en 2012 en niet de boekjaren 2013, 2012 en 2011 zoals bij de overige 243 beheersinstanties.

² Toestand oktober 2014. 1 beheersinstantie werd niet geïnspecteerd omdat deze pas werd opgericht in september 2013.

2.2 ANALYSE JAARREKENINGEN

De ambulante en residentiële werking hebben elk een eigen kostenstructuur en financiering. Om de financiële toestand van de sector Zorg te onderzoeken wordt bij de jaarrekeninganalyse dezelfde groepsindeling gehanteerd: uitsluitend ambulant, uitsluitend residentieel en gemengd.

Bij de jaarrekeninganalyse wordt er echter naar gestreefd om de indeling in deze 3 groepen zo zuiver mogelijk te houden. Een beheersinstantie die tijdens de periode 2011-2013 wisselde van groep, bijvoorbeeld van residentieel naar gemengd, wordt daarom niet opgenomen in de analyse.

Om die reden worden ook beheersinstanties die nog andere activiteiten buiten de sector Zorg hebben, niet opgenomen in de jaarrekeninganalyse omdat het effect van de andere activiteiten moeilijk in te schatten is. Deze andere activiteiten kunnen bijvoorbeeld gesubsidieerd worden door het VAPH (bv. multidisciplinair team, revalidatiecentrum, vrije tijdsorganisatie) of door een andere overheid (bv. ziekenhuis, ouderenvoorziening, school, beschutte werkplaats, dienstenchequebedrijf, ...).

Met activiteiten die slechts een zeer beperkte invloed hebben op de totaliteit van de beheersinstantie wordt er echter geen rekening gehouden, zodat de beheersinstantie om die reden niet wordt uitgesloten voor verder onderzoek. Dit zijn bijvoorbeeld projecten, convenanten en PAB.

De sector Zorg is ook een sector in beweging. In 2012 werden bijvoorbeeld de eerste VAPH-voorzieningen omgevormd tot een multifunctioneel centrum. Alle beheersinstanties van de residentiële sector werden geïnspecteerd maar opdat de nota een referentiepunt vóór de start van deze zorgvernieuwing kan zijn, worden de multifunctionele centra niet opgenomen in de jaarrekeninganalyse.

Daarnaast was er ook een wijziging ingevolge het pleegzorgdecreet. Sinds 1 januari 2014 worden de pleegzorgdiensten binnen de Vlaamse overheid enkel nog gesubsidieerd door het agentschap Jongerenwelzijn. Kind en Gezin en VAPH financieren deze diensten niet meer. Opdat deze nota ook nuttig zou zijn om de financiële toestand te vergelijken na de volledige uitrol van de nieuwe zorgvormen, worden de beheersinstanties met diensten plaatsing in gezinnen ook niet opgenomen in de analyse.

Bij een overname van een andere rechtspersoon of een fusie in de beschouwde periode wordt de beheersinstantie eveneens niet opgenomen in de jaarrekeninganalyse.

Rekening houdend met bovenstaande "uitsluitingsgronden" op basis van de activiteit blijven er 181 te analyseren jaarrekeningen over.

groep		o.b.v. activiteit		
		uitgesloten voor jaarrekeninganalyse	te analyseren jaarrekeningen	
			aantal	%
AMBULANT	46	6	40	87%
RESIDENTIEEL	101	31	70	69%
GEMENGD	99	28	71	72%
TOTAAL	246	65	181	74%

Opdat de statistische analyse van de jaarrekeningen betrouwbaar en representatief zou zijn, is het voor een sectoranalyse essentieel dat de diversiteit aan activiteiten van de beheersinstanties beperkt is. Daarom wordt er rekening gehouden met de uitsluitingsgronden uit deel 2.2 en worden enkel deze 181 beheersinstanties weerhouden voor verdere jaarrekeninganalyse.

Opdat de analyse betrouwbaar zou zijn, worden de jaarrekeningen met het besluit 'niet kan gebruiken' of 'niet kan over uitspreken' - niet opgenomen in de sectoranalyse (zie deel 3).

In de inspectieverslagen zijn er voor sommige beheersinstanties meer jaarrekeningen beschikbaar dan bij de Nationale Bank van België (NBB). Naar aanleiding van de inspectievaststellingen rubriceerde de inspecteurs soms anders dan bij de jaarrekening neergelegd bij de NBB. Daarom worden de cijfers uit de inspectieverslagen verder geanalyseerd, en niet deze van de NBB.

Deze financiële analyse heeft betrekking op de beheersinstanties waarvoor er 3 representatieve boekjaren 2011, 2012 en 2013 volgens het volledige schema beschikbaar zijn in de inspectieverslagen.

Deze selectie op basis van 'zuivere' groepen en jaarrekeningen is voldoende groot om betekenisvolle uitspraken te kunnen formuleren over de sector.

groep		geanalyseerde jaarrekeningen (rekening houdend met activiteit, 3 jaren, volledig schema, besluit)	% groep	% 'zuivere' groep
AMBULANT	46	33	72%	83%
RESIDENTIEEL	101	66	65%	94%
GEMENGD	99	57	58%	80%
TOTAAL	246	156	63%	86%

3 BESLUITEN FINANCIËLE RAPPORTERING

De inspecteur gaat na of de jaarrekening een representatieve basis is om - bij de verdere dossierbehandeling van de Vlaamse overheid - de aanwending van de subsidies na te gaan en een correcte inschatting te kunnen maken van de financiële positie. Wanneer er vaststellingen zijn met een significante invloed op de jaarrekening, past de inspecteur zijn besluit aan. Er zijn 4 mogelijke besluiten:

- De jaarrekening kan als behoorlijk uitgangspunt aangenomen worden.
- De jaarrekening dient met de nodige omzichtigheid geïnterpreteerd te worden door de inhoudelijk bevoegde entiteit omdat bepaalde elementen een significante invloed hebben op de subsidieafrekening, de reservebepaling, ...
- De jaarrekening kan niet gebruikt worden omdat bepaalde elementen ervoor zorgen dat de jaarrekening niet bruikbaar is voor de verdere dossierbehandeling.
- De financieel inspecteur kan er zich niet over uitspreken.

De keuze voor één van deze besluiten wordt voornamelijk bepaald door de materialiteit (omvang) van de vaststelling, de complexiteit om hiermee rekening te houden bij de verdere dossierbehandeling binnen de Vlaamse overheid en de algemene betrouwbaarheid van de financiële rapportering.

Dit besluit wordt desgevallend aangevuld met een oordeel over de conformiteit van de boekhouding en de jaarrekening aan de bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 januari 2006 ³ en over de besteding van overheidsmiddelen conform het doelmatigheidsprincipe beschreven in artikel 11 van de wet van 16 mei 2003 ⁴.

Op basis van de steekproefsgewijs verrichte inspectieactiviteiten en rekening houdend met de inspectievaststellingen, oordeelden de inspecteurs dat – voor zover het de aanwending van de subsidies Vlaamse overheid betreft – de jaarrekening per 31 december 2013 ⁵ bij de verdere dossierbehandeling binnen de Vlaamse overheid als volgt kan aangenomen worden:

financiële rapportering aanwending subsidies	TOTAAL		AMBULANT		RESIDENTIEEL		GEMENGD	
	aantal	% groep	aantal	% groep	aantal	% groep	aantal	% groep
behoorlijk uitgangspunt	167	68%	32	70%	74	73%	61	62%
met de nodige omzichtigheid	65	26%	14	30%	25	25%	26	26%
niet kan gebruiken	9	4%	0	0%	2	2%	7	7%
niet kan over uitspreken	5	2%	0	0%	0	0%	5	5%
totaal	246	100%	46	100%	101	100%	99	100%

Er zijn geen fundamentele verschillen tussen de totale groep en de 3 groepen afzonderlijk. Bij 68% van alle beheersinstanties kan de jaarrekening als behoorlijk uitgangspunt aangenomen worden voor de verdere dossierbehandeling binnen de Vlaamse overheid.

Maar bij 74 beheersinstanties of 30% is het besluit over de jaarrekening ‘met de nodige omzichtigheid’ en ‘niet kan gebruiken’. De voornaamste redenen hiervoor zijn:

- De voorzieningen voor risico's en kosten of een deel ervan moeten beschouwd worden als bestemde fondsen, waardoor het eigen vermogen en het resultaat van het boekjaar ondergewaardeerd zijn.
- De kapitaalsubsidies worden foutief geboekt waardoor de balans en resultatenrekening een vertekend beeld geven (bv. alternatieve VIPA-financiering integraal opnemen in het resultaat via rubriek 73 en geen lange termijn vordering op de balans boeken, kapitaalsubsidies niet afschrijven op hetzelfde ritme als de activa waarop zij betrekking hebben, kapitaalsubsidie van de Nationale Loterij niet verwerken als kapitaalssubsidie rubriek 15 maar integraal opnemen in het resultaat, in resultaatnemen van kapitaalsubsidies via financiële opbrengsten rubriek 75 of uitzonderlijke opbrengsten rubriek 76 i.p.v. via rubriek 73 ‘Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies’).
- De werkingssubsidies worden foutief geboekt (bv. geen vordering aanleggen voor het subsidiesaldo; bij vorderingen op ten hoogste 1 jaar de VAPH-voorschotten en inschatting subsidiesaldo boeken alsook deze VAPH-voorschotten boeken bij de schulden op ten hoogste 1 jaar waardoor de vorderingen op ten hoogste 1 jaar, de schulden op ten hoogste 1 jaar en het balanstotaal een vertekend beeld geven).
- Er zijn fouten tegen de algemene boekhoudprincipes (bv. verkeerde rubricering ontvangen giften en legaten boeken bij rubriek 74 ‘andere bedrijfsopbrengsten’ of rubriek 76 ‘uitzonderlijke opbrengsten’ en niet bij rubriek 73 ‘Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies’, geen overeenstemming afschrijvingstabel en boekhouding). De boekhouding verschilt van de neergelegde jaarrekening bij de

³ Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de boekhouding en het financieel verslag voor de voorzieningen in bepaalde sectoren van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

⁴ Wet tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof

⁵ 3 beheersinstanties, die ook een algemeen ziekenhuis uitbaten, werden pas in 2016 geïnspecteerd. Dit inspectie had betrekking op de boekjaren 2014, 2013 en 2012 en niet de boekjaren 2013, 2012 en 2011 zoals bij de overige 243 beheersinstanties.

Nationale Bank van België. Looptijd van schulden en/of vorderingen foutief boeken waardoor de korte en lange termijnverhoudingen vertekend zijn in de jaarrekening.

- De voorzieningen worden foutief geboekt (bv. geen overeenstemming voorziening voor brugpensioen met de vordering, onderwaardering voorziening voor vakantiegeld, geen overeenstemming voorziening voor vakantiegeld en fiscaal attest sociaal secretariaat, de terugname van voorzieningen verloopt niet via resultatenrekening).
- Er worden goedgunstige voordelen aan gelieerde entiteiten toegekend (bv. kosteloos gebruik van infrastructuur en gesubsidieerd personeel voor activiteiten niet gelieerd aan de erkenning, renteloze leningen, giften onder vorm van kwijtschelding schulden).
- De kosten bevatten onterechte afschrijvingen (bv. afschrijvingen op terreinen, op gratis ontvangen gebouw of op herwaarderingsmeerwaarden).
- Giften en legaten worden foutief geboekt. Dit heeft een impact op het resultaat van het boekjaar.

Deze vaststellingen kunnen bepaalde administratieve handelingen zoals de reservebepaling aanzienlijk beïnvloeden. Vaak hebben deze vaststellingen ook invloed op de verhoudingen in de balans en de ratio's zoals solvabiliteit en liquiditeit.

5 keer kon de inspecteur zich niet uitspreken over de jaarrekening omdat er onvoldoende gedetailleerde documenten ter beschikking waren (bv. geen gedetailleerde proef- en saldibalans, geen detail documenten van de VAPH-voorzieningen, geen detail kapitaalsubsidies en bijhorende afschrijvingstabel, onvoldoende documenten om volledig zicht te kunnen verkrijgen op de vzw).

Omwille van de aard van het besluit worden de jaarrekeningen van de 14 beheersinstanties met het besluit 'niet kan gebruiken' of 'niet kan over uitspreken' niet opgenomen in de verdere sectoranalyse van de jaarrekeningen (delen 4.2 en 4.3).

De inspecteurs oordeelden bij 32 inspecties dat de boekhouding en de jaarrekening niet-conform de bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 januari 2006 waren, onder andere om volgende redenen:

- Het gehanteerde rekeningstelsel stemt niet overeen met het rekeningstelsel conform de geldende regelgeving.
- Subsidies, giften, kapitaalsubsidies, bedrijfsvoorheffing, RSZ, recuperatie van kosten, ... worden bij een verkeerde rubriek geboekt.

conformiteit BVR 13/01/2006	TOTAAL		AMBULANT		RESIDENTIEEL		GEMENGD	
	aantal	% groep	aantal	% groep	aantal	% groep	aantal	% groep
niet-conform	32	13%	10	22%	12	12%	10	10%

In de ambulante groep is het aandeel van niet-conforme jaarrekeningen procentueel gezien hoger. Dit hangt hoogstwaarschijnlijk samen met de beperktere schaalgrootte van deze beheersinstanties. Het voeren van de boekhouding is vaak een beperkt deel van de functie-inhoud van medewerkers waardoor zij vaak minder vertrouwd zijn met de wettelijke vereisten.

Tijdens 9 inspecties kon niet aangetoond worden dat alle overheidsmiddelen besteed werden conform het doelmatigheidsprincipe⁶ beschreven in artikel 11 van de wet van 16 mei 2003. In de meeste gevallen

⁶ "Iedere subsidie verleend door de in artikel 2 opgesomde gemeenschappen en gewesten of door een rechtspersoon, die rechtstreeks of onrechtstreeks door één van die gemeenschappen en gewesten wordt gesubsidieerd, daarin begrepen

ontbraken bewijsstukken waardoor de doelmatigheid van bepaalde kosten niet kon worden nagegaan. Daarnaast waren er tijdens 4 inspecties ernstige aanwijzingen dat niet alle overheidsmiddelen besteed werden conform het doelmatigheidsprincipe. Tijdens deze inspecties werd vastgesteld dat er goedgunstige voordelen werden toegekend aan gelieerde entiteiten die niet gekaderd kunnen worden binnen het gesubsidieerd doel. Voorbeelden hiervan zijn gratis gebruik van diensten en personeel van de gesubsidieerde beheersinstantie, renteloze leningen aan gelieerde entiteiten, kwijtschelding van schuld en ten laste neming van kosten.

doelmatigheid 16/05/2003	TOTAAL		AMBULANT		RESIDENTIEEL		GEMENGD	
	aantal	% groep	aantal	% groep	aantal	% groep	aantal	% groep
niet aangetoond	9	4%	0	0%	5	5%	4	4%
ernstige aanwijzingen	4	2%	0	0%	0	0%	4	4%

In de gemengde groep zijn er procentueel gezien meer afwijkende besluiten over de doelmatigheid. Maar gelet op het zeer kleine aantal en het feit dat de oorzaak diverse individuele factoren zijn, is het niet mogelijk hier globale conclusies uit te trekken.

4 FINANCIËLE GEZONDHEID BEHEERSINSTANTIES

4.1 BESLUITEN FINANCIËLE GEZONDHEID

Naast de besluitvorming over de aanwending van de subsidies schat de financieel inspecteur ook de financiële gezondheid van de beheersinstantie in. De achterliggende bezorgdheid is de continuïteit van de dienstverlening aan de gebruikers. Dit onderdeel van de financiële inspectie heeft dus betrekking op de beheersinstantie van de voorziening(en), die ook nog andere activiteiten kan omvatten. De besluiten over de financiële gezondheid van alle 246 beheersinstanties worden besproken.

De inspecteur oordeelt over de financiële gezondheid en de continuïteit van de beheersinstantie op basis van de bevraging tijdens de inspectie, de jaarrekeningen en andere financiële documenten (bv. het saneringsplan, de financiering/leefbaarheid/rentabiliteit van uitbreidingsplannen), de mogelijkheid om aan aangegane financiële verplichtingen te blijven voldoen, de waarborgen... Hij peilt naar de financiële gezondheid - in het verleden, het heden en de toekomst - en naar alle voorziene maatregelen en acties die de continuïteit van de dienstverlening in enigerlei mate zeker kunnen stellen. Maar de inspecteur laat zich niet in met het beheer van de beheersinstantie en stelt ook geen bijsturingacties voor.

Deze inschatting resulteert in 1 van 6 mogelijke besluiten en houdt voornamelijk verband met het aantal mogelijkheden tot (her)financiering:

- Er blijken geen financiële moeilijkheden.
- Er blijken beperkte financiële moeilijkheden.
- Er blijken financiële moeilijkheden.

ieder door hen zonder interest verleend terugvorderbaar voorschot, moet worden aangewend voor de doeleinden, waarvoor zij werd verleend.

Behalve wanneer een decreet, ordonnantie of reglementaire bepaling daarin voorziet, worden in iedere beslissing houdende toekenning van een subsidie nauwkeurig de aard, het gebruik en de omvang van en de nadere regels omtrent de door de begunstigde van de subsidie te verstrekken verantwoording vermeld.

Iedere begunstigde van een subsidie is ertoe gehouden verantwoording te verstrekken over de aanwending van de ontvangen bedragen, tenzij het decreet of de ordonnantie hem daarvan vrijstelling verleent.”

- Er blijken ernstige financiële moeilijkheden.
- Er blijken zeer ernstige financiële moeilijkheden.
- Er kan niet vastgesteld worden of de financiële gezondheid voldoende is om de continuïteit van de dienstverlening te verzekeren.

financiële moeilijkheden	TOTAAL		AMBULANT		RESIDENTIEEL		GEMENGD	
	aantal	% groep	aantal	% groep	aantal	% groep	aantal	% groep
geen	227	92%	46	100%	89	88%	92	93%
beperkte	7	3%			6	6%	1	1%
financiële moeilijkheden	1	1%					1	1%
ernstige	0	0%						
zeer ernstige	0	0%						
niet vast te stellen	3	1%					3	3%
niet in inspectieopdracht: openbaar	8	3%			6	6%	2	2%
totaal	246	100%	46	100%	101	100%	99	100%

Er zijn geen fundamentele verschillen tussen de totale groep en de 3 groepen afzonderlijk. Bij de ambulante groep is er geen enkele beheersinstantie met financiële problemen. Van alle beheersinstanties blijken er bij 92% geen financiële moeilijkheden en worden er, op korte termijn en mits goed beheer, geen grote financiële moeilijkheden verwacht. Slechts 8 beheersinstanties of 3% ondervinden enige financiële moeilijkheden. Bij 11 is er geen oordeel over de financiële gezondheid omdat er onvoldoende documenten aanwezig waren of omdat de inspectieopdracht dit niet als doel had vanwege het openbare karakter van de beheersinstantie.

De besluiten van de 181 'zuivere' jaarrekeningen (zie deel 2.2) verhouden zich op dezelfde wijze als bovenstaande percentages. Het effect van andere activiteiten op het besluit van de financiële gezondheid is dus beperkt.

4.2 FINANCIËLE ANALYSE

De nota analyseert de som van de jaarrekeningen van 156 beheersinstanties: 33 uitsluitend ambulante, 66 uitsluitend residentieel en 57 gemengd. Dit betreft 155 vzw's en 1 stichting van openbaar nut.

Na de analyse van de grote rubrieken en belangrijke evoluties van de balans en resultatenrekening volgt een ratio-analyse.

4.2.1 Balans

In onderstaande tabel wordt van elke groep – enkel ambulante, enkel residentieel en gemengd – per balansrubriek en per jaar de som in kEUR en het procentuele aandeel ⁷ ervan ten opzichte van het balanstotaal weergegeven.

⁷ Bij de percentages zijn verschillen te wijten aan afrondingsverschillen.

in KEUR	code	AMBULANT						RESIDENTIEEL						GEMENGD					
		2013		2012		2011		2013		2012		2011		2013		2012		2011	
VASTE ACTIVA	20/28	6.823	15%	6.302	16%	5.308	13%	160.343	58%	153.883	59%	149.221	56%	212.551	57%	204.488	60%	202.395	60%
Oprichtingskosten	20	0	0%	0	0%	0	0%	32	0%	38	0%	48	0%	123	0%	155	0%	192	0%
Immateriële vaste activa	21	10	0%	5	0%	6	0%	44	0%	33	0%	20	0%	191	0%	146	0%	98	0%
Materiële vaste activa	22/27	6.711	15%	6.195	16%	5.260	13%	159.948	57%	153.493	59%	148.826	56%	211.544	57%	203.513	60%	201.754	60%
Financiële vaste activa	28	102	0%	102	0%	42	0%	319	0%	319	0%	327	0%	693	0%	674	0%	351	0%
VLOTTENDE ACTIVA	29/58	38.116	85%	33.596	84%	34.448	87%	117.919	42%	105.287	41%	117.308	44%	159.505	43%	135.860	40%	132.941	40%
Vorderingen op meer dan 1 jaar	29	330	1%	382	1%	190	0%	16.746	6%	11.030	4%	10.488	4%	18.923	5%	12.289	4%	12.959	4%
Vorraden en bestellingen in uitvoering	3	0	0%	4	0%	0	0%	442	0%	465	0%	384	0%	1.272	0%	875	0%	973	0%
Vorderingen op ten hoogste 1 jaar	40/41	21.946	49%	18.455	46%	21.852	55%	28.145	10%	26.807	10%	35.820	13%	47.586	13%	42.798	13%	40.301	12%
Geldbeleggingen	50/53	4.799	11%	4.459	11%	3.784	10%	41.794	15%	45.457	18%	44.575	17%	41.806	11%	41.274	12%	41.009	12%
Liquide middelen	54/58	10.745	24%	10.009	25%	8.302	21%	29.198	10%	20.014	8%	23.550	9%	47.672	13%	36.545	11%	35.593	11%
Overlopende rekeningen	490/1	296	1%	287	1%	320	1%	1.594	1%	1.514	1%	2.491	1%	2.246	1%	2.079	1%	2.106	1%
TOTAAL ACTIVA	20/58	44.939	100%	39.898	100%	39.756	100%	278.262	100%	259.170	100%	266.529	100%	372.056	100%	340.348	100%	335.336	100%

EIGEN VERMOGEN	10/15	16.324	36%	15.026	38%	13.393	34%	180.753	65%	169.970	66%	173.483	65%	234.231	63%	219.484	64%	217.073	65%
Fondsen van de vereniging of stichting	10	1.529	3%	1.378	3%	1.378	3%	24.539	9%	23.599	9%	25.713	10%	30.026	8%	28.869	8%	26.925	8%
Herwaarderingsmeerwaarden	12	0	0%	0	0%	0	0%	760	0%	760	0%	764	0%	1.198	0%	1.198	0%	1.198	0%
Bestemde fondsen	13	3.925	9%	2.857	7%	2.480	6%	12.251	4%	10.105	4%	9.275	3%	18.662	5%	16.098	5%	16.507	5%
Overgedragen resultaat	14	10.497	23%	10.370	26%	9.097	23%	64.374	23%	63.027	24%	67.127	25%	80.505	22%	76.731	23%	72.134	22%
Kapitaalsubsidies	15	373	1%	421	1%	438	1%	78.829	28%	72.479	28%	70.604	26%	103.840	28%	96.588	28%	100.309	30%
VOORZIENINGEN	16	338	1%	334	1%	340	1%	6.328	2%	5.927	2%	5.567	2%	8.088	2%	7.473	2%	6.823	2%
SCHULDEN	17/49	28.277	63%	24.538	62%	26.023	65%	91.181	33%	83.273	32%	87.479	33%	129.737	35%	113.391	33%	111.440	33%
Schulden op meer dan 1 jaar	17	2.764	6%	2.962	7%	2.263	6%	35.843	13%	34.084	13%	31.385	12%	43.305	12%	35.939	11%	37.063	11%
Schulden op ten hoogste 1 jaar	42/48	25.154	56%	21.166	53%	23.439	59%	54.293	20%	48.128	19%	54.604	20%	83.364	22%	75.583	22%	72.906	22%
Overlopende rekeningen	492/3	359	1%	410	1%	321	1%	1.045	0%	1.061	0%	1.490	1%	3.068	1%	1.869	1%	1.471	0%
TOTAAL PASSIVA	10/49	44.939	100%	39.898	100%	39.756	100%	278.262	100%	259.170	100%	266.529	100%	372.056	100%	340.348	100%	335.336	100%

Grote rubrieken en belangrijke evoluties:

Balanstotaal

- De **totale bezittingen**, en dus ook het **totaal vermogen**, verschillen qua grootorde per groep. Het gemiddeld balanstotaal per beheersinstantie bij de ambulante groep bedraagt 1.362 kEUR in 2013. Bij de residentiële groep is dit in 2013 4.216 kEUR en bij de gemengde groep 6.527 kEUR. De schaalgrootte bij de ambulante groep is dus het kleinst en het grootst bij de gemengde groep.
- Ook de evolutie van de bezittingen en het totaal vermogen is verschillend. Bij de residentiële groep dalen de bezittingen 3% in 2012, waarna ze in 2013 4% hoger zijn dan in 2011. Bij de ambulante en gemengde groep blijven de bezittingen in 2012 ongeveer hetzelfde niveau als in 2011, maar in 2013 nemen de bezittingen bij beide groepen toe. In 2013 zijn de bezittingen bij de ambulante groep 13% hoger dan in 2011, bij de gemengde groep 11%. Deze 2 groepen groeien dus sterker in de geanalyseerde periode.

Activa

- De residentiële en gemengde groep investeren gemiddeld of als groep veel meer in **materieel vaste activa** dan de ambulante groep. Gemiddeld bedragen de materieel vaste activa 57% van de bezittingen bij de residentiële groep en 59% bij de gemengde groep, bij de ambulante groep is dit slechts 15%. Dit verschil is uiteraard te verklaren door de werking, ambulante versus residentieel. Ook de evolutie van de materieel vaste activa is bij de residentiële en gemengde groep gelijkaardig (residentieel: +3% 2012, +4% 2013 / gemengd: +1% 2012, +4% in 2013). De investeringen van de ambulante groep nemen tijdens deze 3 jaren meer toe (+18% in 2012 en +10% in 2013).
- De **vorderingen op meer dan 1 jaar** zijn hoger bij de residentiële (gemiddeld 5% van de bezittingen) en gemengde groep (gemiddeld 4%). Bij de ambulante groep is dit gemiddeld slechts 1%. Dit verschil is voornamelijk te wijten aan de hogere vorderingen op VIPA.
- Bij de ambulante groep maken de **vorderingen op ten hoogste 1 jaar** gemiddeld de helft van de bezittingen uit. Dit is te wijten aan het feit dat sommige beheersinstanties de saldi van de VAPH-werkingsubsidie ten onrechte op de balans laten staan. Bij de residentiële en gemengde groep zijn de korte termijnvorderingen opmerkelijk lager, respectievelijk gemiddeld 11% en 13%. Bij de ambulante groep zijn deze vorderingen in 2013 even groot als in 2011, bij de residentiële 21% lager en bij de gemengde groep 18% hoger.
- Bij de ambulante groep zijn gemiddeld 34% van de bezittingen **geldbeleggingen en liquide middelen**. Bij de residentiële groep is dit lager, gemiddeld 26%; alsook bij de gemengde groep, gemiddeld 23%. De geldbeleggingen en liquide middelen samen nemen bij de ambulante groep 20% toe in 2012 en 9% in 2013. Bij de residentiële groep dalen deze 2 rubrieken samen 4% in 2012, waarna ze in 2013 opnieuw 8% stijgen. Bij de gemengde groep blijven de 2 rubrieken samen bijna gelijk (+2%) in 2012, maar in 2013 stijgen ze 15%. Over de 3 jaren heen nemen deze bezittingen bij de 3 groepen toe: ambulante gemiddeld per beheersinstantie +105 kEUR, residentieel +43 kEUR en gemengd +226 kEUR.
- Van de 156 beheersinstanties in deze analyse hebben er 91 geldbeleggingen (58%). 13% van de 156 beheersinstanties (20 beheersinstanties: 4 ambulante, 8 residentieel en 8 gemengd) houdt **beleggingen** aan in producten **zonder kapitaalgarantie**. Van alle 246 VAPH-beheersinstanties, die werden geïnspecteerd, heeft eveneens 60% (147) geldbeleggingen. 16% van de 246 (39) heeft beleggingen zonder kapitaalgarantie.

Passiva

- Het **eigen vermogen** van de residentiële en gemengde groep is gelijklopend, gemiddeld 65% van het vermogen. Bij de ambulante groep is dit gemiddeld slechts 36%. Omdat bij sommige beheersinstanties de voorzieningen voor risico's en kosten of een deel ervan als bestemde fondsen moeten beschouwd worden, is het eigen vermogen ondergewaardeerd.

- Gemiddeld 27% van het vermogen van de residentiële groep zijn **kapitaalsubsidies**, bij de gemengde groep is dit gelijkaardig, namelijk 29%. Bij de ambulante groep is dit slechts 1%. Dit verschil is te verklaren door de verschillende werking, ambulant versus residentieel.
- Het **eigen vermogen verminderd met de kapitaalsubsidies** is dus bij de 3 groepen gelijkaardig. Bij de ambulante en gemengde groep is dit gemiddeld 35%, bij de residentiële groep 38%. Maar de evolutie over de jaren heen verschilt. Bij de ambulante groep is dit in 2013 23% hoger en bij de gemengde groep 12% hoger. Bij de residentiële is dit in 2013 hetzelfde dan in 2011.
- De rubriek '**fondsen van de vereniging of stichting**' bedraagt bij de ambulante groep slechts 3% van het vermogen. Bij de 2 andere groepen is dit hoger en van dezelfde grootorde, residentieel 9% en gemengd 8%. Bij de ambulante groep is deze rubriek 11% hoger in 2013 in vergelijking met 2011, bij de gemengde groep 12% hoger. Maar bij de residentiële dalen de fondsen 8% in 2012 en nemen ze 3% toe in 2013. De daling in 2012 is te wijten aan diverse transacties binnen een beperkt aantal beheersinstanties.
- De **bestemde fondsen** bij de residentiële en gemengde groep zijn van dezelfde grootorde, respectievelijk 4% en 5% van het vermogen. Bij de ambulante groep is deze verhouding licht stijgend, van 6% naar 9%. De bestemde fondsen zijn bij de 3 groepen in 2013 hoger dan in 2011 en de toename is het grootst bij de ambulante groep: ambulant +58%, residentieel +32%, gemengd +13%. Hierbij dient ook vermeld dat deze bestemde fondsen ondergewaardeerd zijn omdat bij sommige de voorzieningen voor risico's en kosten of een deel ervan als bestemde fondsen moeten beschouwd worden.
- Het **overgedragen resultaat** verhoudt zich bij de 3 groepen gelijk ten opzichte van het vermogen. Bij de ambulante en residentiële groep is dit gemiddeld 24% van het vermogen en bij de gemengde groep gemiddeld 22%. Bij de ambulante groep is het overgedragen resultaat in 2013 15% hoger dan in 2011 en bij de gemengde groep 12% hoger. Maar het overgedragen resultaat van de residentiële groep is 4% lager.
- De **schulden op meer dan 1 jaar** zijn bij de 2 groepen residentieel en gemengd opnieuw gelijkaardig, respectievelijk gemiddeld 13% en 11%. Bij de ambulante groep is dit slechts 6%. Het is logisch dat er bij de residentiële en gemengde groep meer lange termijnschulden zijn omdat zij verhoudingsgewijs meer investeren in materieel vaste activa. De schulden zijn bij alle groepen in 2013 hoger dan in 2011: ambulant +22%, residentieel +14% en gemengd +17%.
- Bij de ambulante groep is gemiddeld 56% van het vermogen **schulden op ten hoogste 1 jaar**. Dit is te wijten aan het feit dat sommige beheersinstanties de saldi van de VAPH-werkingssubsidie ten onrechte op de balans laten staan. De 2 andere groepen hebben verhoudingsgewijs minder korte termijnschulden, residentieel 20% en gemengd 22%. Bij de ambulante groep zijn deze schulden in 2013 7% hoger, bij de gemengde groep 14% hoger. De korte termijnschulden van de residentiële groep daarentegen zijn in 2013 hetzelfde dan in 2011 en zijn in 2012 zelf 12% lager.

4.2.2 Resultatenrekening

In onderstaande tabel wordt van elke groep – enkel ambulant, enkel residentieel en gemengd – per rubriek van de resultatenrekening en per jaar de som in kEUR en het procentuele aandeel⁸ ervan ten opzichte van de bedrijfsopbrengsten weergegeven.

⁸ Bij de percentages zijn verschillen te wijten aan afrondingsverschillen.

in KEUR	code	AMBULANT						RESIDENTIEEL						GEMENGD					
		2013		2012		2011		2013		2012		2011		2013		2012		2011	
Bedrijfsopbrengsten	70/74	48.074	100%	44.957	100%	41.394	100%	235.758	100%	222.544	100%	211.126	100%	394.312	100%	369.783	100%	350.371	100%
Omzet	70	12.655	26%	11.518	26%	10.660	26%	31.656	13%	30.326	14%	29.208	14%	58.810	15%	56.051	15%	53.442	15%
Voorraad goederen in bewerking en gereed product en bestellingen in uitvoering	71	0	0%	0	0%	0	0%	2	0%	4	0%	4	0%	2	0%	5	0%	2	0%
Geproduceerde vaste activa	72	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	61	0%	81	0%	32	0%
Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies	73	33.814	70%	31.941	71%	29.405	71%	194.924	83%	183.641	83%	173.626	82%	319.428	81%	298.695	81%	282.411	81%
Andere bedrijfsopbrengsten	74	1.605	3%	1.498	3%	1.329	3%	9.176	4%	8.573	4%	8.288	4%	16.011	4%	14.951	4%	14.484	4%
Bedrijfskosten	60/64	46.989	98%	43.572	97%	40.169	97%	235.393	100%	223.619	100%	211.069	100%	390.761	99%	368.699	100%	348.757	100%
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	60	61	0%	51	0%	45	0%	11.347	5%	11.000	5%	10.703	5%	18.970	5%	18.690	5%	17.863	5%
Diensten en diverse goederen	61	3.332	7%	3.138	7%	3.035	7%	16.626	7%	16.283	7%	15.399	7%	28.712	7%	28.150	8%	26.624	8%
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	42.395	88%	39.280	87%	36.006	87%	194.184	82%	183.381	82%	172.556	82%	322.018	82%	301.671	82%	284.775	81%
Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa	630	747	2%	706	2%	614	1%	10.189	4%	9.881	4%	9.568	5%	15.897	4%	15.350	4%	14.563	4%
Waardeverminderingen op voorraden, op bestellingen in uitvoering en op handelsvorderingen	631/4	39	0%	15	0%	15	0%	36	0%	-27	0%	23	0%	23	0%	8	0%	2	0%
Voorzieningen voor risico's en kosten	635/8	11	0%	17	0%	20	0%	421	0%	332	0%	392	0%	972	0%	849	0%	1.097	0%
Andere bedrijfskosten	640/8	404	1%	365	1%	434	1%	2.590	1%	2.769	1%	2.428	1%	4.169	1%	3.981	1%	3.833	1%
Als herstructureringskosten geactiveerde bedrijfskosten	649	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Bedrijfsresultaat	9901	1.085	2%	1.385	3%	1.225	3%	365	0%	-1.075	0%	57	0%	3.551	1%	1.084	0%	1.614	0%
Financiële opbrengsten	75	205	0%	275	1%	211	1%	1.890	1%	2.132	1%	2.477	1%	1.314	0%	1.510	0%	1.423	0%
Financiële kosten	65	151	0%	162	0%	168	0%	1.261	1%	1.086	0%	1.908	1%	1.509	0%	1.471	0%	1.299	0%
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	9902	1.139	2%	1.498	3%	1.268	3%	994	0%	-29	0%	626	0%	3.356	1%	1.123	0%	1.738	0%
Uitzonderlijke opbrengsten	76	492	1%	635	1%	497	1%	4.325	2%	3.537	2%	5.290	3%	5.052	1%	5.597	2%	5.683	2%
Uitzonderlijke kosten	66	284	1%	481	1%	214	1%	1.701	1%	1.284	1%	1.073	1%	2.338	1%	2.357	1%	2.514	1%
Resultaat van het jaar	9904	1.347	3%	1.652	4%	1.551	4%	3.618	2%	2.224	1%	4.843	2%	6.070	2%	4.363	1%	4.907	1%

Grote rubrieken en belangrijke evoluties:

- De **bedrijfsopbrengsten** verschillen qua grootorde per groep. De bedrijfsopbrengsten bij de ambulante groep bedragen gemiddeld per beheersinstantie 1.457 kEUR in 2013. Bij de residentiële groep is dit in 2013 3.572 kEUR en bij de gemengde groep 6.918 kEUR. De bedrijfsopbrengsten vertonen een stijgende trend bij de 3 groepen. Bij de ambulante groep nemen ze met 9% toe in 2012 en met 7% in 2013; bij de residentiële groep +5% en +7% en bij de gemengde groep +6% en +7%. De procentuele stijging is iets hoger bij de ambulante groep. De stijging bij de 2 andere groepen is vergelijkbaar.
- Ten opzichte van de bedrijfsopbrengsten is er verhoudingsgewijs ongeveer evenveel **omzet** bij de residentiële en de gemengde groep, respectievelijk 14% en 15%. Maar bij de ambulante groep is dit aanzienlijk hoger, 26%, omdat zij in verhouding meer ontvangsten hebben van de gebruikers. De omzet van de residentiële en gemengde groep heeft een gelijkaardige evolutie: residentieel elk jaar +4% en gemengd elk jaar +5%. De omzet van de ambulante groep stijgt meer, namelijk 8% in 2012 en 11% in 2013.
- Ten opzichte van de bedrijfsopbrengsten is de rubriek '**lidgeld, schenkingen en subsidies**' ongeveer even groot bij de residentiële (83%) als bij de gemengde groep (81%). Maar bij de ambulante groep is dit lager, gemiddeld 71%. Bij de residentiële en gemengde groep stijgt deze rubriek elk jaar ongeveer 6%. Bij de ambulante groep neemt deze rubriek iets meer toe in 2012, namelijk 9% in 2012 en 6% in 2013.
- Bij deze residentiële en gemengde groep is de rubriek '**handelsgoederen, grond- en hulpstoffen**' in verhouding tot de bedrijfsopbrengsten hetzelfde, namelijk 5%. De evolutie is eveneens gelijklopend. Deze rubriek is bij beide in 2013 6% hoger. Bij de ambulante groep zijn er nagenoeg geen dergelijke kosten.
- De verhouding van de rubriek '**diensten en diverse goederen**' is bij alle groepen gemiddeld 7% van de bedrijfsopbrengsten. Deze kosten stijgen elk jaar en iets meer bij de ambulante groep. Deze kosten zijn bij de ambulante groep in 2013 10% hoger, en bij de 2 andere groepen 8%.
- De rubriek '**bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen**' is even groot bij de residentiële en gemengde groep, 82%. Dit is gelijkaardig aan de rubriek 'lidgeld, schenkingen en subsidies'. Bij de ambulante groep is dit iets hoger, gemiddeld 87%, en ook hoger dan de rubriek 'lidgeld, schenkingen en subsidies'. De ambulante groep heeft wel minder andere kosten en meer omzet. De personeelskosten stijgen elk jaar en iets meer bij de ambulante groep. De personeelskosten zijn bij de ambulante groep in 2013 18% hoger, en bij de 2 andere groepen 13%. De evolutie van de personeelskosten is gelijklopend met de evolutie van de rubriek 'lidgeld, schenkingen en subsidies'. Enkel bij de ambulante groep stijgen de personeelskosten iets meer in 2013. De rubriek 'Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies' is bij de ambulante groep kleiner dan de personeelskosten, bij de 2 andere groepen zijn deze 2 rubrieken van dezelfde grootorde.
- Op groepsniveau is het **bedrijfsresultaat** steeds positief, uitgezonderd in 2012 bij de residentiële groep. Dit kan bijvoorbeeld te wijten zijn aan eenmalige rechtzettingen omdat bepaalde kosten en opbrengsten niet meer via het uitzonderlijk resultaat maar via het bedrijfsresultaat geboekt worden. Bij de ambulante groep is er een beperkt positief bedrijfsresultaat van gemiddeld 2,8% ten opzichte van de bedrijfsopbrengsten. Bij de residentiële groep is dit tussen -0,5% en 0,15% en bij de gemengde groep gemiddeld 0,55%. Maar gelet op de verschillende rubricering van kosten en opbrengsten - bedrijfsresultaat versus uitzonderlijk resultaat - is een analyse van het bedrijfsresultaat en het uitzonderlijk resultaat minder relevant. Bij een analyse van het totaal resultaat is er geen invloed van de verschillende rubricering.
- Bij alle groepen zijn op groepsniveau de financiële opbrengsten groter dan de financiële kosten, uitgezonderd bij de gemengde groep in 2013. Het **financieel resultaat** is steeds beperkt positief

- (tussen 0,01% en 0,47% in vergelijking met de bedrijfsopbrengsten), uitgezonderd bij de gemengde groep in 2013 (-0,05%). Het financieel resultaat is het grootst bij de residentiële groep.
- Bij alle groepen zijn de uitzonderlijke opbrengsten groter dan de uitzonderlijke kosten. Het **uitzonderlijk resultaat** is dus steeds beperkt positief (tussen 0,34% en 2%) omdat de voorzieningen de VAPH-saldi te laag inschatten. Het uitzonderlijk resultaat is het grootst bij de residentiële groep, tussen 1% en 2%.
 - Er is steeds een beperkte **totale winst**. De winstmarge is het grootst bij de ambulante groep want na alle kosten en opbrengsten blijft er gemiddeld 3,4% van de bedrijfsopbrengsten over. Bij de residentiële groep is dit gemiddeld 1,6% en bij de gemengde groep 1,4%. Enkel bij de gemengde groep is de totale winst hoger in 2013 dan in 2011, namelijk 24%. Bij de residentiële groep is deze winst 25% lager en bij de ambulante groep 13% lager in 2013. Omdat bij sommige beheersinstanties de voorzieningen voor risico's en kosten of een deel ervan als bestemde fondsen moeten beschouwd worden, is het resultaat van het boekjaar ondergewaardeerd.

4.3 RATIO'S

De ratio's zijn berekend op basis van het totaal van de 156 beheersinstanties, ingedeeld in de 3 groepen. Enkel bij ratio's die een verhouding berekenen is vergelijking tussen groepen mogelijk. De ratio's in kEUR zijn een som en hebben dus betrekking op een verschillend aantal beheersinstanties (ambulant 33, residentieel 66 en gemengd 57) en bovendien is de schaalgrootte van deze 3 groepen verschillend.

4.3.1 Liquiditeit

	AMBULANT			RESIDENTIEEL			GEMENGD		
	31/dec 2013	31/dec 2012	31/dec 2011	31/dec 2013	31/dec 2012	31/dec 2011	31/dec 2013	31/dec 2012	31/dec 2011
Netto bedrijfskapitaal (kEUR)	12.273	11.638	10.498	45.835	45.068	50.726	54.150	46.119	45.605
Current ratio	1,48	1,54	1,44	1,83	1,92	1,90	1,63	1,60	1,61

Het netto bedrijfskapitaal is een maat voor de financiering van de vaste activa. Een negatief netto bedrijfskapitaal duidt op een tekort aan langlopende financieringsmiddelen. De current ratio vergelijkt de beperkte vlottende activa met het vreemd vermogen op korte termijn. Algemeen wordt aangenomen dat een current ratio kleiner dan 1 duidt op liquiditeitsproblemen.

Er is steeds financieel evenwicht op korte termijn want de beschikbare en gemakkelijk realiseerbare activa zijn groter dan het vreemd vermogen op korte termijn. Er is een liquiditeitsbuffer, een veiligheidsmarge, indien deze activa niet tijdig of moeilijk gerealiseerd kunnen worden.

Hoe groter de veiligheidsmarge is, hoe sterker de liquiditeitspositie is. Voor de 3 groepen is de current ratio is goed en stabiel over de 3 jaren heen. Er zijn geen opvallende verschillen tussen de 3 groepen.

4.3.2 Solvabiliteit

	AMBULANT			RESIDENTIEEL			GEMENGD		
	31/dec 2013	31/dec 2012	31/dec 2011	31/dec 2013	31/dec 2012	31/dec 2011	31/dec 2013	31/dec 2012	31/dec 2011
Algemene graad van financiële onafhankelijkheid (%)	36	38	34	65	66	65	63	64	65
Algemene graad van financiële onafhankelijkheid zonder VIPA (%)	35	37	33	37	38	39	35	36	35

De graad van financiële onafhankelijkheid vergelijkt het eigen vermogen met het totale vermogen en is een indicator voor het financiële risico van de beheersinstantie. Algemeen wordt aangenomen dat een algemene graad van financiële onafhankelijkheid van minimum 30 % als voldoende onafhankelijkheid van de schuldeisers geldt.

Het eigen vermogen is steeds groter dan 30% van het totale vermogen m.a.w. het vreemd vermogen is kleiner dan 70% van de bezittingen.

Hoe groter deze ratio is, hoe kleiner de afhankelijkheid van door derden verstrekte middelen. Voor de 3 groepen is de solvabiliteit goed en stabiel over de beschouwde periode. Bij de ambulante groep is de marge van financiële onafhankelijkheid opmerkelijk kleiner dan bij de residentiële en gemengde groep. Maar zonder rekening te houden met de kapitaalsubsidies is deze marge bij de 3 groepen gelijkaardig.

4.3.3 Cashflow

	AMBULANT			RESIDENTIEEL			GEMENGD		
	31/dec 2013	31/dec 2012	31/dec 2011	31/dec 2013	31/dec 2012	31/dec 2011	31/dec 2013	31/dec 2012	31/dec 2011
Vereenvoudigde cashflow (KEUR)	2.144	2.390	2.200	14.264	12.410	14.826	22.962	20.570	20.569
Cashflow - Schulden >1 jaar die binnen jaar vervallen (KEUR)	1.978	2.213	2.086	12.228	9.981	12.257	19.443	17.753	17.595

De vereenvoudigde cashflow geeft een indicatie van de middelen die er gegenereerd worden en bijgevolg ter beschikking komen om te investeren en/of om schulden af te betalen. Algemeen wordt aangenomen dat de vereenvoudigde cashflow minstens gelijk dient te zijn aan de schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen.

De vereenvoudigde cashflow is elk jaar positief. Er worden er middelen uit de werking gecreëerd. Deze middelen volstaan steeds om de lange termijnschulden die binnen het jaar vervallen te financieren.

4.3.4 Andere ratio's

	AMBULANT			RESIDENTIEEL			GEMENGD		
	31/dec 2013	31/dec 2012	31/dec 2011	31/dec 2013	31/dec 2012	31/dec 2011	31/dec 2013	31/dec 2012	31/dec 2011
Brutomarge – Personeelskosten (KEUR)	2.286	2.488	2.308	13.601	11.880	12.468	24.612	21.272	21.109

De ratio 'Brutomarge – Personeelskosten' geeft aan in welke mate de personeelskosten betaald kunnen worden vanuit de brutomarge. Indien deze ratio groter dan 0 is, kunnen de personeelskosten betaald worden door de brutomarge.

De brutomarge verminderd met de bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen is steeds positief. De marge is in de gemengde groep in 2013 17% hoger in vergelijking met 2011, bij de residentiële groep 9% hoger. Bij de ambulante groep is de marge in 2013 gelijkaardig als in 2011 (-1%).

	AMBULANT			RESIDENTIEEL			GEMENGD		
	31/dec 2013	31/dec 2012	31/dec 2011	31/dec 2013	31/dec 2012	31/dec 2011	31/dec 2013	31/dec 2012	31/dec 2011
Resultaat / bedrijfsopbrengsten (%)	2,80	3,67	3,75	1,53	1,00	2,29	1,54	1,18	1,40

De verhouding van het resultaat van het boekjaar op de bedrijfsopbrengsten geeft aan hoeveel er procentueel, na alle andere opbrengsten en kosten, overblijft van de bedrijfsopbrengsten.

Het resultaat van het boekjaar bedraagt tussen 1% en 3,75% van de bedrijfsopbrengsten en is dus steeds licht positief bij alle groepen. De verhouding is het grootst bij de ambulante groep maar dalend. Enkel bij de gemengde groep is de ratio hoger in 2013 dan in 2011.

	AMBULANT			RESIDENTIEEL			GEMENGD		
	31/dec 2013	31/dec 2012	31/dec 2011	31/dec 2013	31/dec 2012	31/dec 2011	31/dec 2013	31/dec 2012	31/dec 2011
Schulden belastingen, bezoldigingen & sociale lasten / Bezoldigingen, sociale lasten & pensioenen (%)	15,55	13,85	13,57	16,28	15,52	15,28	17,83	17,25	16,99

De schulden met betrekking tot de belastingen, bezoldigingen en sociale lasten (45-groep) ten opzichte van de bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen (62-groep) geeft de verhouding tussen de openstaande personeelsschulden en de totale personeelskosten. Hoe hoger deze ratio is, hoe minder gunstig. Echter een te lage ratio kan er ook op wijzen dat er bijvoorbeeld geen voorziening voor vakantiegeld werd aangelegd en/of dat de openstaande schulden ten aanzien van de RSZ en bedrijfsvoorheffing onder een andere rubriek werden opgenomen.

De verhouding tussen de nog te betalen schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten op 31 december en de kosten van de bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen van het volledige boekjaar is over de periode 2011-2013 stabiel. Qua grootorde zijn er geen opmerkelijke verschillen tussen de 3 groepen.

	AMBULANT			RESIDENTIEEL			GEMENGD		
	31/dec 2013	31/dec 2012	31/dec 2011	31/dec 2013	31/dec 2012	31/dec 2011	31/dec 2013	31/dec 2012	31/dec 2011
Geldbeleggingen + Liquide middelen (KEUR)	15.544	14.468	12.086	70.992	65.471	68.125	89.478	77.819	76.602
Eigen vermogen – Kapitaalsubsidies (KEUR)	15.951	14.605	12.955	101.924	97.491	102.879	130.391	122.896	116.764
Financiële middelen / Gerealiseerde overschotten (%)	97,45	99,06	93,29	69,65	67,16	66,22	68,62	63,32	65,60

De ratio 'Geldbeleggingen + Liquide middelen' is de som van alle bank- en zichtrekeningen, kasbons, beleggingsfondsen (al dan niet met kapitaalgarantie), kassen en andere (quasi-)cash waarden. Dit wordt is deze nota omschreven als 'Financiële middelen'.

De ratio 'Eigen vermogen – Kapitaalsubsidies' is de som van de fondsen van de vereniging, herwaarderingsmeerwaarden, bestemde fondsen en overgedragen resultaat. Kortom, dit omvat het beginvermogen bij de start vermeerderd (verminderd) met de overschotten (tekorten) van alle volgende boekjaren. Dit wordt in deze nota omschreven als 'Gerealiseerde overschotten'.

De ratio 'Financiële middelen versus Gerealiseerde overschotten' is de verhouding tussen de som van de geldbeleggingen en van de liquide middelen en tussen het eigen vermogen verminderd met de kapitaalsubsidies.

De financiële middelen zijn bij alle groepen toegenomen: ambulante +29%, residentieel +4% en gemengd +17%. De gerealiseerde overschotten zijn bij de residentieële groep in 2013 gelijkaardig als in 2011. Maar in de 2 andere groepen zijn de gerealiseerde overschotten toegenomen: ambulante +23%, gemengd +12%.

De verhouding van de financiële middelen ten opzichte van de gerealiseerde overschotten is bij de 3 groepen in 2013 een beetje hoger dan in 2011. Deze verhouding is in de ambulante groep opmerkelijk hoger dan bij de 2 andere groepen omdat deze 2 groepen meer investeren in materieel vaste activa.

5 Sectorspecifieke inspectievaststellingen

5.1 GELIEERDE ENTITEITEN

De inspecteurs stelden vast dat 110 van de 246 VAPH-beheersinstanties op één of andere manier gelieerd zijn aan andere rechtspersonen. De onderlinge link situeert zich vaak in een geheel of gedeeltelijk gemeenschappelijk bestuur, maar het kan ook een intensieve samenwerking betreffen waarbij financiële stromen ontstaan tussen de verschillende rechtspersonen.

Zo werd bijvoorbeeld in 17 inspectieverslagen vermeld dat het doel van deze verbonden entiteiten fondsenwerving of het ontvangen van giften en legaten is (bv. steunfondsen, vriendenkringen). In deze gevallen is het niet mogelijk om vast te stellen of de middelen uit deze fondsenwervingsactiviteiten integraal ten goede komen aan de gesubsidieerde VAPH-beheerinstantie.

In de meeste gevallen dat er financiële stromen werden vastgesteld tussen de gesubsidieerde VAPH-beheersinstantie en de gelieerde rechtspersonen, zijn het de gelieerde rechtspersonen die de erkende en gesubsidieerde voorziening ondersteunen. Uitzonderlijk werd er ook vastgesteld (cfr. supra) dat de gesubsidieerde VAPH-beheersinstanties goedgevoerde voordelen toekennen aan deze rechtspersonen bijvoorbeeld kosteloos gebruik van de gesubsidieerde infrastructuur, faciliteiten en personeel of renteloze leningen.

In elk geval dragen financiële stromen tussen de verschillende rechtspersonen bij tot een ondoorzichtige financiële structuur.

5.2 FINANCIERING INFRASTRUCTUUR

Binnen de sector stelden de inspecteurs vast dat er een beginnende trend bestaat – vastgesteld tijdens 5 inspecties – naar hybride financiering van infrastructuur waarbij gesubsidieerde VAPH-beheersinstanties – alleen of samen met andere beheersinstanties – een vennootschap oprichten om gebouwen te verwerven of op te richten. Vervolgens worden deze gebouwen verhuurd aan personen met een handicap of aan voorzieningen die zorg verlenen aan personen met een handicap. In de meeste gevallen is deze nieuw opgerichte vennootschap een coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid met sociaal oogmerk.

Het startkapitaal van deze vennootschappen wordt meestal ingebracht door de rechtspersoon of rechtspersonen die aan de basis liggen van de oprichting van deze vennootschappen, in vorm van inbreng van speciën en/of gebouwen. Verdere kapitaalverhogingen gebeuren door uitgifte van aandelen en eventueel in een tweede fase door uitgifte van obligatieleningen. Iedereen kan hierop inschrijven maar vaak zijn het ouders of vertegenwoordigers van personen met een handicap die hierop ingaan ter ondersteuning van dit initiatief of met het oog op huisvesting of verzorging van hun eigen kind.

Door het ontbreken van een wettelijk kader voor deze financieringsvorm houden deze constructies, afgezien van het beleggersrisico verbonden aan het beleggen in aandelen, een zeker risico in voor zowel de Vlaamse overheid als de zorgvrager. In hoofde van de Vlaamse overheid bestaat het risico op dubbele subsidiëring omdat er subsidies aangewend worden voor het verweven van aandelen van dergelijke vennootschappen en omdat er nadien subsidies aangewend worden voor het huren van gebouwen van deze vennootschappen. In hoofde van de zorgvrager bestaat het risico op ongelijke toegang tot zorg, in die zin dat er bij de opname voorrang kan gegeven worden aan zorgvragers of voorrang kan geëist worden door de zorgvragers die eveneens aandeelhouder zijn. Om de (stemrecht)verhouding tussen de voorziening en de derden in de vennootschap – waarbij elke partij meestal de helft van de stemmen bezit – te bestendigen kan er bovendien een – al dan niet morele – druk rusten op een nieuwe bewoner of diens vertegenwoordiger om aandelen te verwerven.

De reële vaststellingen over deze constructies, bijvoorbeeld met betrekking tot de rechten en plichten van de verschillende partijen, lopen sterk uiteen. In 1 geval werd vastgesteld dat de prospectus expliciet aangeeft dat er geen rechten als voorrang of korting verbonden zijn aan aandeelhouderschap door zorgvragers, en wordt ook expliciet gewezen op de gevaren van beleggen in aandelen. In een ander geval geeft men een

woongarantie aan aandeelhouders mochten zichzelf of een naaste zorgbehoevend worden en beroep wensen te doen op zorg door o.a. een erkende en gesubsidieerde VAPH-voorziening. De budgettoekenning regelt hier echter de toegang tot gesubsidieerde zorg, al kan voorrang nooit uitgesloten worden als de aandeelhouder aan het juiste profiel voldoet.

6 Samenvatting

In 2014 en 2015 was er een eerste financiële inspectieronde over de boekjaren 2013, 2012 en 2011 bij alle 246 beheersinstanties van ambulante en residentiële voorzieningen voor personen met een handicap. Deze nota is een referentiepunt vóór de start van de zorgvernieuwing en de daaraan gekoppelde persoonsvolgende financiering in de gehandicaptenzorg. Om de eventuele invloed van de specifieke financiering van de diverse zorgvormen beter in kaart te brengen, worden de beheersinstanties geanalyseerd in 3 groepen: uitsluitend ambulant, uitsluitend residentieel en gemengd.

6.1 BESLUITEN FINANCIËLE RAPPORTERING

De inspecteurs oordeelden dat 68% van de 246 jaarrekeningen als behoorlijk uitgangspunt aangenomen kunnen worden bij de verdere dossierbehandeling binnen de Vlaamse overheid. Er zijn geen fundamentele verschillen tussen de totale groep en de 3 groepen afzonderlijk. Maar bij 30% is het besluit over de jaarrekening 'met de nodige omzichtigheid' of 'niet kan gebruiken'. De voornaamste redenen hiervoor zijn:

- De voorzieningen voor risico's en kosten of een deel ervan moeten beschouwd worden als bestemde fondsen, waardoor het eigen vermogen en het resultaat van het boekjaar ondergewaardeerd zijn.
- Er zijn foutieve boekingen van de kapitaalsubsidies, werkingsubsidies en/of voorzieningen.
- De algemene boekhoudprincipes worden niet nageleefd.
- Er worden goedgunstige voordelen aan gelieerde entiteiten toegekend.
- De kosten bevatten onterechte afschrijvingen.

Deze vaststellingen kunnen bepaalde administratieve handelingen zoals de reservebepaling aanzienlijk beïnvloeden en hebben vaak ook invloed op de balansverhoudingen en de financiële ratio's.

Tijdens 2% van de 246 inspecties kon de inspecteur zich niet uitspreken over de jaarrekening omdat er onvoldoende gedetailleerde documenten waren.

De inspecteurs oordeelden bij 13% van de 246 inspecties dat de boekhouding en de jaarrekening niet-conform het besluit van de Vlaamse Regering van 13 januari 2006 waren, onder andere omwille van het rekeningstelsel en foutieve rubricering. Hierbij stellen we vast dat de ambulante groep oververtegenwoordigd is. Dit hangt hoogstwaarschijnlijk samen met de beperktere schaalgrootte van deze beheersinstanties. Het voeren van de boekhouding is vaak een beperkt deel van de functie-inhoud van medewerkers waardoor zij vaak minder vertrouwd zijn met de wettelijke vereisten.

Tijdens 9 inspecties kon, meestal omwille van ontbrekende bewijsstukken, niet aangetoond worden dat alle overheidsmiddelen besteed werden conform het doelmatigheidsprincipe. Daarnaast waren er tijdens 4 inspecties ernstige aanwijzingen dat niet alle overheidsmiddelen besteed werden conform het doelmatigheidsprincipe omdat er aan gelieerde entiteiten goedgunstige voordelen verleend werden die niet binnen het gesubsidieerd doel konden gekaderd worden.

6.2 FINANCIËLE GEZONDHEID

Inzake financiële gezondheid zijn er geen fundamentele verschillen tussen de totale groep en de 3 groepen afzonderlijk. Bij 92% van de 246 beheersinstanties blijken er geen financiële moeilijkheden en worden er, op korte termijn en mits goed beheer, geen grote financiële moeilijkheden verwacht. Bij de ambulante groep is er geen enkele beheersinstantie met financiële problemen. Slechts 3% ondervinden enige financiële moeilijkheden. Het effect van andere activiteiten op het besluit van de financiële gezondheid is beperkt.

Voor een sectoranalyse is het essentieel dat de diversiteit aan activiteiten van de beheersinstanties beperkt is tot de sector van personen met een handicap en dat de jaarrekeningen betrouwbaar en representatief zijn. Daarom worden enkel de jaarrekeningen uit de inspectieverslagen van 156 beheersinstanties geanalyseerd.

De schaalgrootte per beheersinstantie van de bezittingen, het vermogen en de bedrijfsopbrengsten is het kleinst bij de ambulante groep en het grootst bij de gemengde groep. De bezittingen van de ambulante en gemengde groep groeien sterker (gemiddeld +12%) dan bij de residentiële groep (+4%). De bedrijfsopbrengsten en -kosten stijgen elk jaar en hebben een gelijklopende evolutie. Bij de ambulante groep zijn de bedrijfsopbrengsten 16% hoger in 2013 en de bedrijfskosten 17%; bij de residentiële en gemengde groep stijgen deze 2 rubrieken elk gemiddeld 12%.

De samenstelling van de activa en passiva is voor de residentiële en gemengde groep gelijkaardig. Gemiddeld 58% materieel vaste activa, 5% vorderingen op meer dan 1 jaar, 12% vorderingen op ten hoogste 1 jaar, 25% liquide middelen en geldbeleggingen gefinancierd met gemiddeld 9% fondsen van de vereniging, 5% bestemde fondsen, 23% overgedragen resultaat, 28% kapitaalsubsidies, 12% lange termijnschulden en 21% korte termijn schulden.

Door de sterk verschillende werking zijn bij de ambulante groep gemiddeld slechts 15% van de bezittingen materieel vaste activa maar de investeringen nemen wel meer toe tijdens deze 3 jaren (+28%) dan bij de 2 andere groepen (gemiddeld +6%). Slechts 1% van de bezittingen zijn vorderingen op meer dan 1 jaar door de lagere VIPA-vorderingen. Maar de ambulante groep heeft meer korte termijn vorderingen (gemiddeld 50%) en schulden (gemiddeld 56%) omdat bij sommige beheersinstanties de saldi van de VAPH-werkingsubsidie ten onrechte op de balans geboekt blijven. De ambulante groep heeft ook meer geldbeleggingen en liquide middelen (gemiddeld 34%). Over de 3 jaren heen nemen de financiële middelen bij de 3 groepen toe: ambulant +29% (gemiddeld per beheersinstantie +105 kEUR), gemengd +17% (+226 kEUR) en residentieel +4% (+43 kEUR). Bij 39 van de 246 beheersinstanties werden er beleggingen zonder kapitaalgarantie vastgesteld. Het eigen vermogen verminderd met de kapitaalsubsidies is bij de 3 groepen gelijkaardig, gemiddeld 36% van het vermogen. Maar bij de ambulante groep neemt dit sterker toe (+23%) dan bij de gemengde groep (+12%) en bij de residentiële groep blijft dit gelijk. De ambulante groep heeft minder fondsen van de vereniging (3%), iets meer bestemde fondsen (9% in 2013) en evenveel overgedragen resultaat (23% in 2013). Omdat de ambulante groep minder investeert in materieel vaste activa heeft deze groep minder kapitaalsubsidies (1%) en minder lange termijnschulden (6%).

Ook de samenstelling van de bedrijfsopbrengsten en -kosten is voor de residentiële en gemengde groep gelijkaardig. Gemiddeld 15% omzet, 82% 'lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies' tegenover 5% 'handelsgoederen, grond- en hulpstoffen', 7% 'diensten en diverse goederen' en 82% 'bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen'. Ook de evolutie van deze rubrieken is gelijklopend. Bij de ambulante groep is meer omzet 26% door hogere ontvangsten van de gebruikers en is de rubriek 'lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies' verhoudingsgewijs lager, 71%. De 'diensten en diverse goederen' zijn eveneens 7% van de bedrijfsopbrengsten, maar er zijn verhoudingsgewijs iets meer personeelskosten (87%). Zowel de bedrijfsopbrengsten (omzet en 'lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies') als de -kosten ('diensten en diverse goederen' en 'bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen') stijgen bij de ambulante groep iets meer

dan bij de andere 2 groepen. De rubriek 'Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies' is bij de ambulante groep kleiner dan de personeelskosten, bij de 2 andere groepen zijn deze 2 rubrieken van dezelfde grootorde.

Op groepsniveau is er steeds een beperkte totale winst. De winstmarge is het grootst bij de ambulante groep want na alle kosten en opbrengsten blijft er gemiddeld 3,4% van de bedrijfsopbrengsten over. Bij de residentiële groep is dit gemiddeld 1,6% en bij de gemengde groep 1,4%. Enkel bij de gemengde groep is de totale winst 24% hoger in 2013 dan in 2011. Bij de residentiële groep is deze winst 25% lager en bij de ambulante groep 13% lager. Maar omdat bij sommige de voorzieningen voor risico's en kosten of een deel ervan als bestemde fondsen moeten beschouwd worden, zijn het eigen vermogen en het resultaat van het boekjaar ondergewaardeerd.

Voor de 3 groepen zijn de liquiditeits-, solvabiliteits- en rentabiliteitsratio's goed en geven deze over de 3 jaren heen een stabiele financiële situatie weer. Indien er geen rekening gehouden wordt met de kapitaalsubsidies, zijn er geen opvallende verschillen tussen de 3 groepen. Enkel de verhouding van de financiële middelen ten opzichte van de gerealiseerde overschotten is in de ambulante groep opmerkelijk hoger dan bij de 2 andere groepen omdat deze 2 groepen meer investeren in materieel vaste activa.

6.3 SECTORSPECIFIEKE INSPECTIEVASTSTELLINGEN

110 van de 246 VAPH-beheersinstanties zijn op één of andere manier gelieerd aan andere rechtspersonen. Financiële stromen tussen de verschillende rechtspersonen dragen bij tot een ondoorzichtige financiële structuur. Zo werd bijvoorbeeld tijdens 17 inspecties vastgesteld dat het doel van deze verbonden entiteiten fondsenwerving of het ontvangen van giften en legaten is. Uitzonderlijk werd er ook vastgesteld dat de gesubsidieerde VAPH-beheersinstanties goedgeunstige voordelen toekennen aan deze rechtspersonen.

De trend naar hybride financiering van gebouwen die een aantal beheersinstanties hanteren, gebeurt gedeeltelijk met privékapitaal van bewoners of familieleden en gedeeltelijk met middelen van een gesubsidieerde VAPH-instantie. De manier waarop dit gebeurt, houdt risico's in voor de Vlaamse overheid – terughuur van met subsidies verworven gebouwen – en voor de gebruiker – ongelijke toegang tot zorg wanneer (morele) druk ontstaat om mee in het project te stappen. De rechten en plichten van de zorgvrager/aandeelhouder lopen echter sterk uiteen in de onderzochte constructies.